

N:o 5.

Af herrar **Asker** och **Boström, Filip**, om ändring af §§ 2, 13 och 25 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.

Upprepade gånger och från olika håll har det framhållits såsom en svaghet hos nu gällande banklag, att enligt densamma en fjerdedel af riksbankens grundfond kan fastläsas i lån på lång tid och mot årliga afbetalningar samt mot säkerhet endast af borgen.

Man torde icke heller kunna förneka, att denna låneform icke öfverensstämmer med de allmänna principer, som böra för en sedelutgifvande riksbank vara bestämmande, och det kan icke vara en fördel för riksbanken att, vid en jämförelse med andra länders centralbanker, en betydande del af dess fonder befinnas vara placerade på nyss antydda sätt.

Formen för afbetalningslån har emellertid så vuxit fast i allmänhetens medvetande, och öfver hela landet har man blifvit så van vid de fördelar, som denna riksbankens utlåning erbjuder, att ett bibehållande af densamma ansetts önskvärdt, ehuru riksbankens utlåningsrätt i detta afseende begränsats till ett belopp, motsvarande en fjerdedel af grundfonden, eller till tolf och en half millioner kronor.

Utgående från den uppfattning, att det för riksbanken, såsom snart landets enda sedelutgifvande bank, vore utan gensägelse lyckligare, om afbetalningslånen afskildes från dess räkenskaper och riksbanken mer än hittills kunde förfoga öfver sina medel på det sätt, som mest öfverensstämmer med en rationel förvaltning af en dylik centralbank, tillåta vi oss föreslå den förändring af nuvarande lag för riksbanken, att det för afbetalnings-lånerörelsen afsedda belopp, 12¹/₂ millioner kronor, afskiljes till en särskild fond under riksbankens förvaltning och att dessa medel

tagas af bankens till Riksdagens förfogande reserverade vinstmedel, uppgående dessa vid 1902 års ingång, 1901 års vinst oberäknad, till i rundt tal kronor 13,870,000.

Om detta förslag vunne godkännande, skulle den under form af afbetalningslån bestämda utlåningsrörelsen icke på något sätt ändras, utan såsom hittills omhänderhafvas af riksbanken. Vidare skulle Riksdagen såsom hittills bibehållas vid sin dispositionsrätt öfver den vinst, som af rörelsen uppstode, med inskränkning endast för det högst osannolika fall, att fonden något år i stället för vinst skulle uppvisa förlust, då kommande årsvinster inom fonden naturligen främst borde användas för fondens uppbringande till dess ursprungliga belopp, innan de öfverfördes till riksbankens vinst. Deremot skulle en förändring göras deri, att afbetalningslånen afskildes från riksbankens egen utlåning och icke upptoges uti redogörelsen för dess egna fonder samt att af de nu såsom reserverad vinst inestående medel 12,500,000 kronor öfverfördes till en särskild fond.

Vi kunna äfven uti denna senast omnämnda åtgärd se en fördel, enär det väl får anses bättre, att de uppsamlade vinstmedlen bindas för ett visst ändamål, än att de fortfarande kvarstå såsom en riksbankens avista-skuld, hvaröfver kanske kunde disponeras på en för riksbanken synnerligen olämplig tidpunkt, och då Riksdagen funnit skäl låta dessa vinstmedel kvarstå i banken, torde man väl få anse det vara öfverensstämmande med Riksdagens afsigt, om de användas för ett ändamål, som väsentligen skulle lända till bankens fördel. Med den förstärkning, riksbanken på detta sätt erhöle, synes för en lång framtid dess ställning icke mera fordra, att några vinstmedel, utöfver de för reservfonden föreskrifna, afsattes för banken, utan torde Riksdagen då kunna utan någon olägenhet för banken disponera den årliga vinsten för annat ändamål.

På grund af hvad vi här ofvan haft äran anföra, tillåta vi oss föreslå,

att §§ 2, 13 och 25 i lagen för Sveriges riksbank af den 12 maj 1897 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 2.

Riksbankens grundfond skall, utan beräkning af riksbankens fasta egendom, inventarier och mynt- och medaljsamling, samt den under riksbankens förvaltning ställda arbetningslånefond, om hvilken i § 13 sägs, utgöra femtio millioner kronor.

§ 13.

Riksbanken eger...

a) |
b) | (oförändrade).
c) |
d) |

Från en under riksbankens förvaltning stående särskild fond — af betalningslånefonden — med ett kapital af tolf och en half millioner kronor, må riksbanken utlemna lån mot förbindelse till återbetalning på vissa bestämda tider samt mot säkerhet, som i mom. d) ofvan sägs.

§ 25.

Mom. 1 (oförändradt).

Till riksbankens vinst skall äfven räknas den vinst för året, som uppstår för afbetalningslånefonden; dock att, derest i följd af lidna förluster denna fond nedgått under tolf och en half millioner kronor, fondens följande årsvinster främst skola användas för dess uppbringande till nyssnämnda belopp.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1903.

Stockholm den 14 januari 1902.

F. A. Boström.

A. Asker.
